

Habitatbanking Gelderland, rapportage pilots

Bijlage rapport: Organisatie en processen

Hans Wiltink, Hans Warmenhoven en
Steven de Bie

April 2017

Colofon

Dit rapport is opgesteld door de Gemeynt en gefinancierd door financiële bijdragen van het Ministerie van EZ, Vitens, K3Delta en het Veluwefonds, en deels gefinancierd uit eigen middelen.

Steven de Bie, Hans Warmenhoven, Hans Wiltink, De Gemeynt.
April 2017

©De Gemeynt Coöperatie u.a.
Publikatienummer 2017-001a

De Gemeynt Coöperatie u.a.
Elsbosweg 53
7381 BJ Klarenbeek
T 055 301 26 92
www.gemeynt.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Organisatie	4
3. Procedures	6
Bijlage: Protocollen.....	9
Definities	9
Produceren van biodiversiteitscredits	10
Compenseren van biodiversiteitsimpact	11

1. Inleiding

In 2016 heeft De Gemeeynt met financiële ondersteuning van Vitens, K3Delta, het Veluwefonds en het ministerie van EZ een pilotproject habitatbanking uitgevoerd op de Veluwe. De concrete doelstelling voor het project was:

- het toepassen van het mede door Sweco ontwikkelde natuurpuntensysteem¹ voor het kwantificeren van verlies en winst van natuurwaarde en het vertalen daarvan in biodiversiteitscredits bij vier proefgebieden op de Veluwe. Bepalen of het natuurpuntensysteem een geschikte methodiek is.
- het komen tot aanbevelingen als het gaat om het realiseren van habitatbanking op de Veluwe en binnen Nederland waarbij ingegaan wordt op de transparantie van het systeem, de robuustheid van het systeem en de noodzakelijk randvoorwaarden om een brede implementatie van habitatbanking mogelijk te maken.

Dit project is afgerond en heeft geresulteerd in één samenvattend rapport en een viertal bijlagerapporten waarin meer in detail wordt ingegaan op alle aspecten die relevant zijn voor de latere invoering van het systeem. Het gaat om de volgende vier rapporten:

1. De functie van habitatbanking.
2. De kwantificering van biodiversiteitswaarde.
3. De organisatie en procedures.
4. De financiële aspecten.

In dit bijlagerapport wordt ingegaan op de wijze waarop habitatbanking in Nederland of op regionale schaal georganiseerd zou kunnen worden. Daarna wordt aangegeven wat de belangrijkste procedures zijn die binnen een systeem van habitatbanking doorlopen worden.

2. Organisatie

Voor het realiseren van een systeem van habitatbanking moeten een aantal functies vervuld worden, voor de helderheid van deze notitie krijgt iedere functie een werktitel toegewezen:

- I. Beheer van het systeem: er moet een orgaan zijn dat het systeem van habitatbanking overziet en de integriteit ervan waarborgt, en daarmee zorgt dat de voornaamste stakeholders vertrouwen hebben in het systeem. Dit moet een onafhankelijk orgaan zijn waarin mensen zitten die inhoudelijke kennis hebben en het vertrouwen genieten van deze stakeholders. Dit orgaan stelt de spelregels voor habitatbanking vast en evalueert op regelmatige basis of het systeem nog functioneert zoals het bedoeld is. **werktitel: Centraal Orgaan Habitatbanking.**
- II. Toezicht: een orgaan dat nagaat of alle spelers zich volgens de regels gedragen, en geeft toestemming voor de uitgifte van credits. Dit orgaan vervult de volgende taken:
 - a. beoordelen van aanvragen voor het creëren van biodiversiteitswaarde;
 - b. goedkeuren van de uitgifte van credits op basis van monitoring van resultaten;
 - c. beoordelen van aanvragen van partijen die willen compenseren;
 - d. uitgifte van no net loss-predicaat aan bedrijven die de eigen impact gecompenseerd hebben;

¹ Natuurpuntensysteem voor de waardering van natuurkwaliteit, Sweco 2016.

- e. erkenning van partijen die willen kunnen functioneren als erkend deskundige;
- f. erkenning van het compensatiefonds dat credits verhandelt.

Werknaam: Commissie toezicht.

- III. Registratie, per deelnemer, kopers en verkopers, bijhouden hoeveel credits men op de eigen rekening heeft staan. **Werknaam: Register habitatbanking.**
- IV. Validatie en verificatie, dit gebeurt door de erkende deskundigen die gerechtigd zijn verschillende taken te vervullen. Erkend deskundigen worden ingehuurd door partijen die credits willen creëren of hun eigen impact willen compenseren.:
 - o vaststellen hoeveel natuurwinst of –verlies een bepaalde ingreep zou kunnen opleveren;
 - o monitoren in hoeverre een inrichtingsplan en beheersplan zijn uitgevoerd conform plan en in hoeverre de beoogde biodiversiteitswinst optreedt;
 - o vaststellen hoeveel credits gekocht moeten worden om no net loss te realiseren;
 - o vaststellen in hoeverre een No net Loss-plan conform planning wordt uitgevoerd.

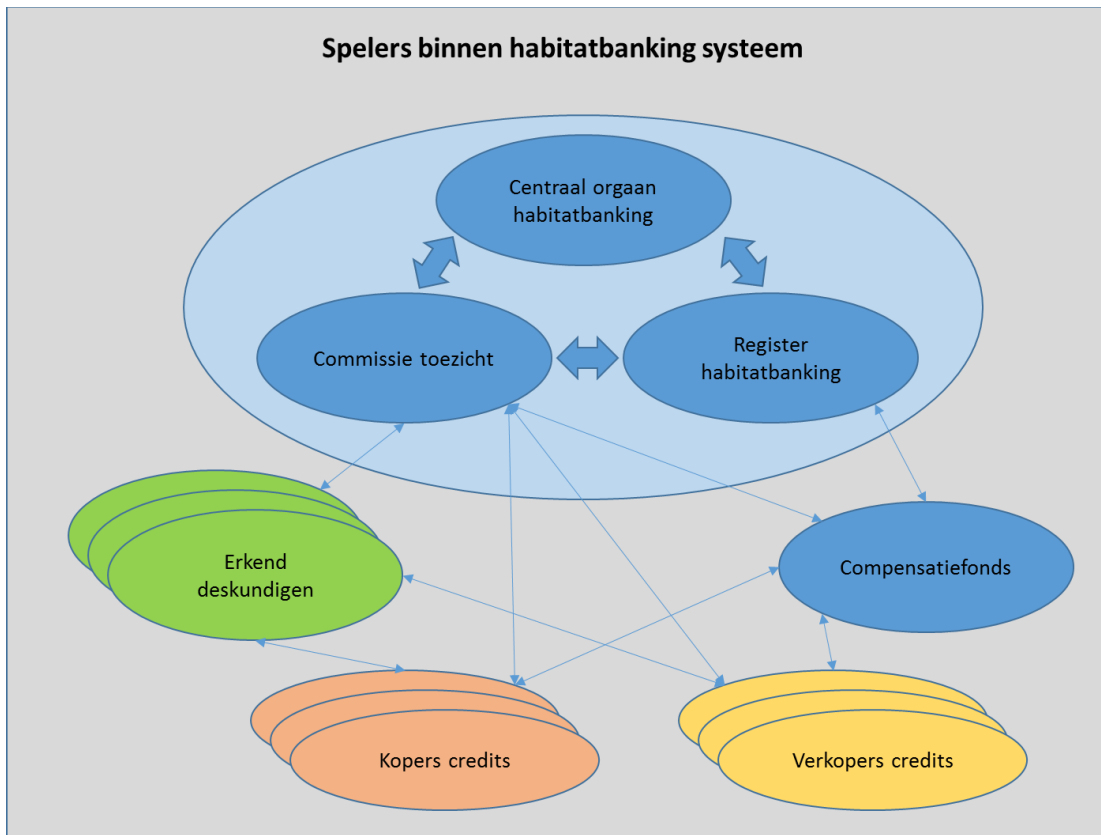
Werknaam: Erkend deskundige.

In principe kan het systeem draaien als deze vier functies vervuld worden, aanbieders van credits kunnen zelf kopers zoeken, een transactie afsluiten en het register vragen deze transactie te verwerken. Het nadeel van zo'n benadering is echter dat er prijsconcurrentie gaat ontstaan tussen verschillende aanbieders en ook dat aanbieders van credits pas geld krijgen als ze verkopen en dus een investeringsrisico lopen. Om dit soort risico's te voorkomen en te zorgen dat credits vooraf worden gecreëerd en er dus een buffer ontstaat aan biodiversiteitswaarde is het belangrijk een vijfde functie te vervullen. Zie voor onderbouwing van deze functie ook het onderdeel financiering.

- V. Fondsvorming, een organisatie koopt credits op en houdt die in portefeuille totdat er kopers zijn. Het Fonds bepaalt zelf de inkoopprijs en de verkoopprijs. Probeert een zo hoog mogelijke marge te halen om met de gemaakte winst nog meer bij te kunnen dragen aan natuurontwikkeling in een regio. **Werknaam: Compensatiefonds**

Om verwarring te voorkomen tussen de verschillende functies spreken we stelselmatig van het systeem van habitatbanking. Binnen dat systeem is er een functie van een fonds, deze noemen we echter geen habitatbank, maar dus het compensatiefonds. De eerste drie functies zouden in hetzelfde huis, een stichting ondergebracht kunnen worden. De laatste twee functies moeten beiden onafhankelijk zijn van de eerste drie. In principe kunnen al deze functies op verschillende schalen ingericht worden. Er kan bijvoorbeeld voor gekozen worden om het hele bouwwerk per provincie in te richten maar er kan ook voor gekozen worden om een aantal elementen zoals het Centraal Orgaan, de Commissie toezicht en het register op nationale schaal in te richten terwijl het compensatiefonds op provinciaal of zelfs op meer lokaal niveau wordt opgezet.

In onderstaande figuur staat de organisatorische opzet uitgewerkt. In de figuur staan voor de volledigheid ook de kopers en verkopers van credits opgenomen.

3. Procedures

Onderstaand worden de twee centrale procedures in het systeem van habitatbanking uitgewerkt.

3.1 Procesgang creatie credits

- Stap 1. Aanvrager die credits wil creëren stelt een inrichtingsplan en een beheersplan op voor een terrein.
- Stap 2. Aanvrager huurt een erkend deskundige in.
- Stap 3. Erkend deskundige beoordeelt de plannen en berekent de potentieel te creëren hoeveelheid credits.
- Stap 4. Aanvrager dient een creditaanvraag in bij de commissie toezicht inclusief de rapportage van de erkend deskundige.
- Stap 5. Commissie toezicht beoordeelt de aanvraag en keurt die, eventueel na het verkrijgen van extra informatie, goed of af. Bepaalt daarmee hoeveel credits er maximaal uitgegeven kunnen worden.
- Stap 6. Commissie toezicht ondertekent een contract met de aanvrager waarin staat vastgelegd aan welke verplichtingen de aanvrager moet voldoen om credits te mogen creëren en verkopen op basis van de regels van het systeem.
- Stap 7. Aanvrager voert het inrichtingsplan uit.

- Stap 8. Erkend deskundige beoordeelt in hoeverre het inrichtingsplan daadwerkelijk is uitgevoerd en legt dit vast in een verklaring.
- Stap 9. Aanvrager legt deze verklaring voor aan de commissie toezicht die deze beoordeelt en vervolgens het register toestemming geeft om 80% (zie tekstblok) van het maximaal aantal credits op de rekening van de aanvrager te zetten.
- Stap 10. Aanvrager verkoopt de credits aan het compensatiefonds.
- Stap 11. Periodiek beoordeelt de erkend deskundige of geplande beheerswerkzaamheden worden uitgevoerd en of de verwachte biodiversiteitsontwikkeling optreedt en rapporteert hierover aan de aanvrager.
- Stap 12. De aanvrager stuurt de rapporten van de erkend deskundige aan de commissie toezicht.
- Stap 13. Indien deze rapporten aangeven dat de geplande beheerswerkzaamheden zijn uitgevoerd zal het de commissie toezicht na x jaar toestemming geven om de resterende 20% over te schrijven op de rekening van de aanvrager.

Toekenning credits

Nadat een terrein is heringericht en/of het beheer van het terrein is aangepast zal het enige tijd duren voordat de beoogde eindsituatie en de daarbij behorende biodiversiteitswaarde is gerealiseerd. Afhankelijk van de soort ingreep kan dat gaan om tientallen jaren. Voor het systeem zou het niet werken om de uitgifte van credits te koppelen aan de tijdstermijnen, daarmee zouden de financieringskosten te ver oplopen. Daarom wordt er voor gekozen om na uitvoering van het inrichtingsplan 80% van de te verwachten credits vrij te geven. De resterende 20% wordt pas vrij gegeven als de geplande beheerswerkzaamheden gedurende langere tijd zijn uitgevoerd. De uitgifte van credits wordt dus gekoppeld aan de geleverde inspanning niet aan het biodiversiteitsresultaat. Indien uit de monitoring mocht blijken dat de beoogde biodiversiteitswinst niet optreedt worden de credits wel (deels) ongeldig gemaakt en zal het compensatiefonds de kopers van deze credits een alternatief moeten aanbieden.

In deze processtappen is bij stap negen aangegeven dat de credits verkocht worden aan het compensatiefonds. In de praktijk zal het er hier vooral om gaan dat de credits bij stap negen overgedragen worden aan het compensatiefonds. Het is goed mogelijk dat er al eerder in het proces een financiële transactie wordt afgesloten tussen het compensatiefonds en de aanvrager om er voor te zorgen dat de aanvrager al eerder een garantie heeft dat de te verkopen credits worden verkocht.

3.2 Procesgang compensatie

- Stap 1. Aanvrager die wil compenseren stelt een no net loss-plan op waarin is aangegeven welke maatregelen binnen het eigen project zijn genomen om de impact te minimaliseren.
- Stap 2. Aanvrager huurt een erkend deskundige in.
- Stap 3. Erkende deskundige beoordeelt de plannen en berekent de hoeveelheid credits die gekocht moeten worden om no net loss te worden.
- Stap 4. Aanvrager dient een no net loss-aanvraag in bij de commissie toezicht inclusief de rapportage van de erkend deskundige.
- Stap 5. Commissie toezicht beoordeelt de aanvraag en keurt die, eventueel na het verkrijgen van extra informatie, goed. Daarmee is vastgesteld hoeveel credits gekocht moeten worden.

- Stap 6. Commissie toezicht ondertekent een contract met de aanvrager waarin staat vastgelegd aan welke verplichtingen de aanvrager moet voldoen om credits te mogen kopen en een no net loss-verklaring te krijgen.
- Stap 7. Aanvrager gaat naar het compensatiefonds en gaat een overeenkomst aan voor de aankoop van de benodigde hoeveelheid credits.
- Stap 8. Het fonds informeert het register dat een x-aantal credits mogen worden overgeschreven op de rekening van de aanvrager.
- Stap 9. De aanvrager gaat met het aankoopbewijs naar de commissie toezicht en ontvangt een no net loss-verklaring.
- Stap 10. Periodiek beoordeelt de erkend deskundige of de in het no net loss-plan geplande beheerswerkzaamheden worden uitgevoerd en rapporteert hierover aan de aanvrager.
- Stap 11. De aanvrager stuurt de rapporten van de erkend deskundige aan de commissie toezicht.

3.3 Protocollen

De verschillende processtappen zullen in de praktijk worden beschreven in een aantal protocollen. In het kader van dit pilotproject zijn er al een aantal conceptprotocollen ontwikkeld:

- Protocol definities habitatbanking.
- Protocol produceren van credits.
- Protocol compenseren van biodiversiteitsimpacts.

Deze conceptprotocollen zijn opgenomen in de bijlage van dit rapport.

Bijlage: Protocollen

Definities

Centraal orgaan habitatbanking	De centrale organisatie die de regels voor habitatbanking beheert en de handel in biodiversiteitscredits faciliteert.
Register	Het overzicht van alle terreinen die onder de Habitatbank vallen, alle gecreëerde credits en de eigenaren daarvan, en alle gerealiseerde debits en de eigenaren daarvan.
Aanvrager	Partij die biodiversiteitscredits wil produceren of deze wil kopen.
Natuurpuntensysteem	Systeem op basis waarvan de biodiversiteitswaarde, actueel en potentieel, van een terrein wordt vastgesteld.
Natuurpunt	Eenheid voor de actuele en potentiële biodiversiteitswaarde van een terrein.
Biodiversiteitscredit	Eenheid waarmee een bepaalde hoeveelheid biodiversiteitswinst of verlies wordt aangeduid, de hoeveelheid biodiversiteitscredits wordt berekend door de hoeveelheid natuurpunten van een terrein in de verwachte eindsituatie minus de hoeveelheid in de beginsituatie maal een factor 10.
Additionaliteit	<p>1) Het creëren van biodiversiteitswinst die nieuw is en meer dan het te compenseren verlies aan biodiversiteitswaarde, en welke niet zou worden gerealiseerd zonder dat de credits verkocht zouden worden.</p> <p>2) Het creëren van biodiversiteitswinst is additioneel als er geen verplichting is om het project uit te voeren, en als het project ook zonder de financiële opbrengsten van de credits rendabel zou zijn.</p>
Inrichtings- en beheersplan	Plan waarin wordt beschreven welke ingrepen er plaats gaan vinden in een terrein en welke beheersmaatregelen er gaan plaatsvinden, inclusief een monitorings- en rapportageplan. Looptijd minimaal 30 jaar.
Monitoringplan	Plan waarin staat op welke wijze periodiek door een erkende deskundige wordt bepaald in hoeverre de na de ingreep verwachte winst of verlies aan biodiversiteitswaarde gerealiseerd wordt.
No Net Loss-plan	Plan waarin wordt beschreven welke stappen een aanvrager van credits heeft genomen of zal gaan nemen om de schade aan de biodiversiteit te minimaliseren alsmede beschrijving van de resterende, te compenseren verlies aan biodiversiteit.
Rapportageplan	Plan waarin de voortgang van het genereren van biodiversiteitswinst wordt beschreven.
Erkend deskundige	Een ecoloog die door de Habitatbank Veluwe is erkend als inzetbaar in het kader van habitatbanking.

Producersen van biodiversiteitscredits

Doelstelling

Vastleggen van de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan om biodiversiteitswaarde te kunnen creëren en de stappen die doorlopen moeten worden om de winst aan biodiversiteitswaarde in de vorm van credits bijgeschreven te krijgen in het register.

Definities habitatbanking

Zie Protocol Definities.

Voorwaarden

- Aanvrager is eigenaar van het terrein.
- Terrein heeft niet de status van 'beschermd gebied' of ingeval dat wel zo is, dan valt de te creëren biodiversiteitswaarde niet onder de op dat terrein rustende beheersverplichting.
- Terrein is minimaal 1 ha groot.
- Voorgenomen ingrepen moeten in overeenstemming kunnen worden gebracht met de bestemming.
- De geplande ontwikkeling is additioneel.

Stappenplan

1. Door een erkende deskundige vaststellen van de nul-situatie van het terrein, te vertalen naar de hoeveelheid natuurpunten die het terrein in de uitgangssituatie krijgt.
2. Door een erkende deskundige bepalen of en welke de autonome ontwikkelingen zijn waardoor de uitgangssituatie zou kunnen veranderen in de toekomst in positieve of negatieve zin.
3. Vaststellen van de te verwachten hoeveelheid natuurpunten over 30 jaar gezien deze autonome ontwikkeling.
4. Door een erkend deskundige bepalen van de te verwachte hoeveelheid natuurpunten over 30 jaar in de situatie na de uitvoering van het inrichtingsplan en toepassing van het beheersplan.
5. Door een erkend deskundige vaststellen van de maximaal te produceren hoeveelheid te realiseren biodiversiteitswaarde in natuurpunten, zijnde het verschil tussen het resultaat van stap 4 en stap 3.
6. Indienen van een aanvraag voor de uitgifte van credits waarin is opgenomen:
 - Een beschrijving van het terrein in de huidige en toekomstige situatie;
 - het inrichtingsplan en beheersplan;
 - een rapportage van de deskundige waarin de resultaten van stap 1 tot en met 5 zijn opgenomen;
 - het monitoring- en rapportageplan.
7. Een verklaring waarin staat dat men de gerealiseerde biodiversiteitswinst niet op andere wijze aan gaat bieden aan derden.
8. Uitvoering van het inrichtingsplan en daaropvolgend het beheersplan.
9. Periodiek onderzoek van de erkend deskundige om vast te stellen of de inrichtings- en beheersplannen volgens plan worden uitgevoerd.

Uitgifte credits

1. Na bevestiging van de erkend deskundige dat het inrichtingsplan conform plan is gerealiseerd wordt 80% van de maximaal te realiseren hoeveelheid credits in het register vastgelegd voor de aanvrager.
2. Na x jaar, na de ontvangst van een positieve monitoringsrapportage van een erkende deskundige, wordt een volgende 20% in het register vastgelegd.

Indien vastgesteld wordt dat credits uitgegeven zijn terwijl de beoogde biodiversiteit toch niet gerealiseerd wordt en dat is het gevolg van het niet nakomen van de afspraken door de aanvrager, bijvoorbeeld niet uitvoeren van het beheersplan, wordt de aanvrager aansprakelijk gesteld voor eventuele financiële consequenties.

Compenseren van biodiversiteitsimpact

Doelstelling

Vastleggen van de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan om via de Habitatbank Veluwe de eigen impact op biodiversiteit te mogen compenseren en de noodzakelijke stappen die men daartoe moet doorlopen.

Definities

Zie Protocol Definities.

Voorwaarden

- In no net loss-plan aantoonbaar maken dat de mitigatieladder redelijkerwijs/naar vermogen is toegepast om de impact op de biodiversiteit 'binnen de poort' terug te brengen.
- Er mag geen sprake zijn van verplichte compensatie.

Indien men credits wil kopen zonder een compensatie-opgave zijn er geen verdere vereisten.

Stappenplan

1. Door een erkende deskundige laten vaststellen van de nul-situatie van het terrein te vertalen naar de hoeveelheid natuurpunten die het terrein in de uitgangssituatie heeft.
2. Door een erkende deskundige laten bepalen of en welke autonome ontwikkelingen er zijn waardoor de uitgangspositie zou kunnen veranderen in de toekomst in positieve of negatieve zin.
3. Vaststellen van de te verwachten hoeveelheid natuurpunten over 30 jaar gezien deze autonome ontwikkeling.
4. Door een erkende deskundige laten bepalen van de te verwachte hoeveelheid natuurpunten over 30 jaar in de situatie na de uitvoering van het No Net Loss-plan.
5. Door een erkende deskundige laten vaststellen van de hoeveelheid te kopen biodiversiteitscredits teneinde No Net Loss te bereiken, zijnde het verschil tussen het resultaat van stap 4 en stap 3 maal een factor 10.
6. Indienen van een aanvraag voor de aankoop van credits waarin is opgenomen:
 - a. Een beschrijving van het terrein in de huidige en toekomstige situatie;
 - b. het no net loss-plan;
 - c. een rapportage van de deskundige waarin de resultaten van stap 1 tot en met 5 zijn opgenomen;
 - d. het monitoring en rapportage plan.
7. Uitvoering van het monitorings- en rapportageplan.

Aankoop credits

1. De koper/indiener koopt credits afkomstig van een, ten opzicht van het betreffende terrein in de uitgangssituatie, gelijkwaardige of hoogwaardiger natuurtype.
2. Credits worden in het register overgeschreven van de verkoper naar de koper/indiener.
3. Koper/indiener ontvangt van de Habitatbank Veluwe een no net loss-verklaring.
4. Credits op de rekening van de indiener/koper zijn niet meer verkoopbaar.